

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GRAFİK VE FOTOĞRAF

RAPOR TLAMA TEKNİKLERİ

Ankara, 2013

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. DESENİ DÜZ (TAM) RAPORT SİSTEMİNE GÖRE ÇİZME	3
1.1. Raport.....	3
1.2. Düz (Tam) Raport Sistemi ve Özellikleri	4
1.3. Düz (Tam) Raport Sistemine Göre Desen Uygulaması	5
UYGULAMA FAALİYETİ	7
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	8
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	9
2. DESENİ YARIM (SOTER) RAPORT SİSTEMİNE GÖRE ÇİZME	9
2.1. Yarım (Soter) Raport Sistemi ve Özellikleri.....	9
2.2. Yarım (Soter) Raport Sistemine Göre Desen Uygulaması.....	10
UYGULAMA FAALİYETİ	16
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	17
MODÜL DEĞERLENDİRME	18
KAYNAKÇA	19

AÇIKLAMALAR

ALAN	Grafik ve Fotoğraf
DAL/MESLEK	Grafik Operatörü
MODÜLÜN ADI	Raportlama Teknikleri
MODÜLÜN TANIMI	Ambalaj kâğıdı desenini tekniğe uygun olarak raportlama yöntemlerinin kazandırıldığı bir öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Temel Tasarım, Temel Desen, Bilgisayar Destekli Grafik Tasarım Dersi ve Ambalaj Maketi Hazırlama, Ambalaj Üzeri Düzenleme modüllerini başarmış olmak
YETERLİK	Kâğıt üzeri raportlama tekniklerini uygulamak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile uygun ortam sağlandığında deseni raportlayabileceksiniz. Amaçlar 1. Deseni düz (tam) raport sistemine göre çizebileceksiniz. 2. Deseni yarım (soter) raport sistemine göre çizebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Atölye, işletme Donanım: Bilgisayar, tarayıcı, yazıcı, çizim masası, ışıklı masa, internet, dergi ve mecmualar, projeksiyon, çizim araç ve gereçleri
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Ürünleri satın alırken mevcut ambalajın haricinde ürünün ambalaj kâğıdı ile paketlenip satıldığına şahit olmuşsunuzdur. Ürünün ambalajı kadar kullanılacak ambalaj kâğıdının da albenisinin olması gerekir. Bunun için bazen ürüne göre bazen de firma adına ambalaj kâğıtları kullanılır. Bu kâğıtlar bir bakıma bir kumaş desenini andırır. Bunun için bu kâğıtların tasarımında kumaş deseni tasarımında kullanılan sistem kullanılır.

Ambalaj kâğıdı için hazırlanan desen motifleri, basılabilecek şekilde düzenlemeler yapılmadan kullanılmaz. Desen motiflerinin basılabilir olması için raportlanması gerekir.

Desen motifleri, kullanılacak baskı tekniği ve kâğıdın cinsi dikkate alınarak raportlanır. Grafik programlarını kullanarak bu işlemleri manuel olarak yapılan işlemlere göre daha hızlı ve hatasız yapabilirsiniz. Böylece desen raportlama işlemlerinde kullanılan malzemelerden ve zamandan tasarruf etmiş olursunuz. Üstelik bilgisayar ortamında desenin renkleri ile ilgili düzenlemeleri ve değişiklikleri daha kolay yapıp tasarımların renkli çıktılarının kâğıt üzerindeki görüntülerinden koleksiyon oluşturabilirsiniz.

Desen raportlandıktan sonra şablon hazırlamak için renk ayırım işlemlerini hassas bir şekilde bu program ile hatasız olarak yapabilirsiniz. Oluşabilecek herhangi bir problemi bilgisayar ortamında önceden tespit edip kolayca giderebilirsiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Deseni düz (tam) raport sistemine göre çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

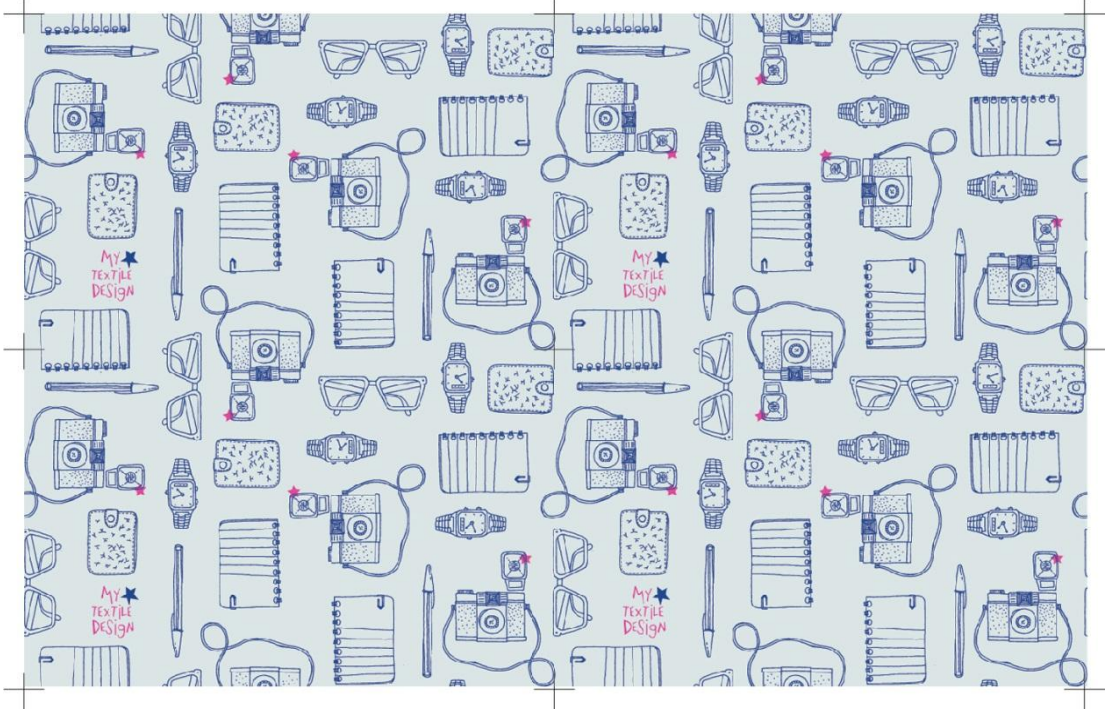
- Üzeri baskılı farklı sektörlere ait ambalaj kâğıtlarını toplayınız.
- Topladığınız ambalaj kâğıtlarından bir tanesinin üzerindeki desenlerden birinin kopyasını çıkartınız.
- Çıkarttığınız kopyayı bilgisayar ortamına aktarınız.

1. DESENİ DÜZ (TAM) RAPORT SİSTEMİNE GÖRE ÇİZME

1.1. Raport

Kâğıt ya da kumaş üzerindeki desen motiflerinin eşit aralıklarla enine ve boyuna tekrar eden en küçük parçasına raport denmektedir. Raportlama ise desen üzerindeki motiflerin birbirine yakınlığı, uzaklığı, büyüklüğü, renk sıralamaları ve gruplaşmaları, biçim dengesizliklerinin ortadan kaldırılarak farklı şekillerde düzenlenmesi işlemidir.

Bir desenin metraj üretim aşamasına geçebilmesi için raportlanması gerekmektedir. Aksi hâlde tasarımı estetik değer taşısa da üretimde kullanılamadığından bir anlam ifade etmez. Raportlama işlemine başlamadan önce desenin basılacağı makine (rotasyon, film druck vb.), baskıda kullanılacak boyar madde grubu ve makinenin çalışabildiği en fazla renk sayısı bilinmelidir. Makine belirlendikten sonra şablon ölçüleri dikkate alınarak birim raport ölçüleri belirlenir. Birim raport ölçüleri şablon ölçülerinin tam sayıya bölünebilir ast katları olmalıdır. Örneğin; rotasyon şablonlar genelde 64 cm ebatlarında olduğundan birim raport ölçüsü 64 sayısının bölünebilir ast katları dikkate alınarak belirlenmelidir.

Resim 1.1: Raportlama örnekleri

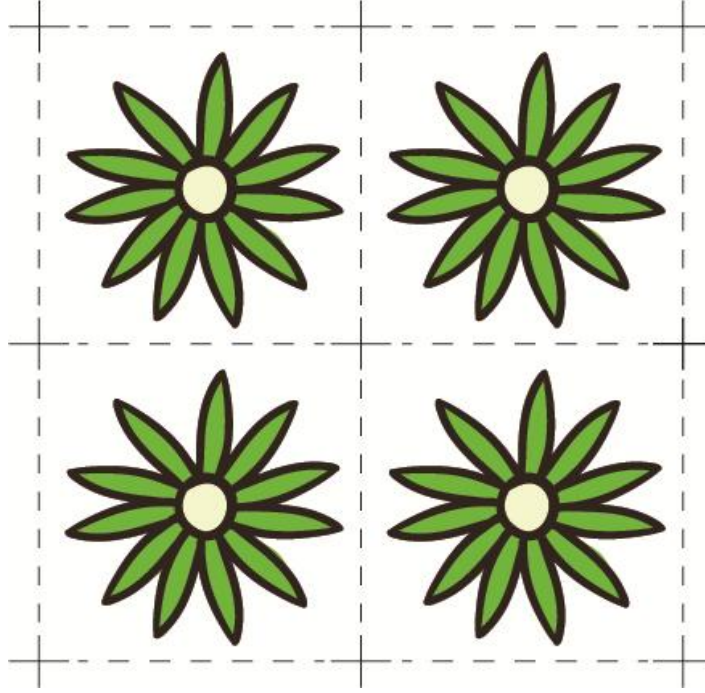
Tasarımcı, raport tekniklerini bu bilgileri dikkate alarak doğru biçimde uygulayabilmelidir. Ambalaj kâğıdı tasarımı süreci ancak raportlamadan sonra tamamlanmış olur.

Kullanılan raport çeşitleri şunlardır:

- Tam veya düz raport
- Yarım veya soter raport
- Diyagonal veya üslup raport
- Çevirme raport
- Kapaklama raport

1.2. Düz (Tam) Raport Sistemi ve Özellikleri

Uygulaması en kolay olan raportlama şeklidir. Kâğıdın su yönünde, desen motiflerinin dik açı yapacak şekilde tekrarı ile elde edilen raport sistemidir. Genellikle yol oluşturmayacak desenlerde tercih edilir.

Resim 1.2: Düz (tam) raport örneği

1.3. Düz (Tam) Raport Sistemine Göre Desen Uygulaması

Desen raportlama işlemine başlamadan önce kullanım yeri, kâğıdın cinsi ve baskı yapılacak tekniğe göre desen motifi hazırlanır. Raportlama için desen motifi, resim işleme programı ya da grafik tasarım programları kullanılarak hazırlanır. Resim işleme programı veya grafik programlarından (Freehand, Illustrator, Corel Draw) biri kullanılarak hazırlanan motifler, yine aynı programdaki renklendirme araçları kullanılarak renklendirilir. Renklendirme kullanılacak baskı tekniğine göre yapılmalıdır. CMYK ve spot renkler kullanılarak desenler renklendirilir (Programlara göre renklendirme işlemleri için Bilgisayar Destekli Tasarım dersinin modüllerini inceleyiniz.).

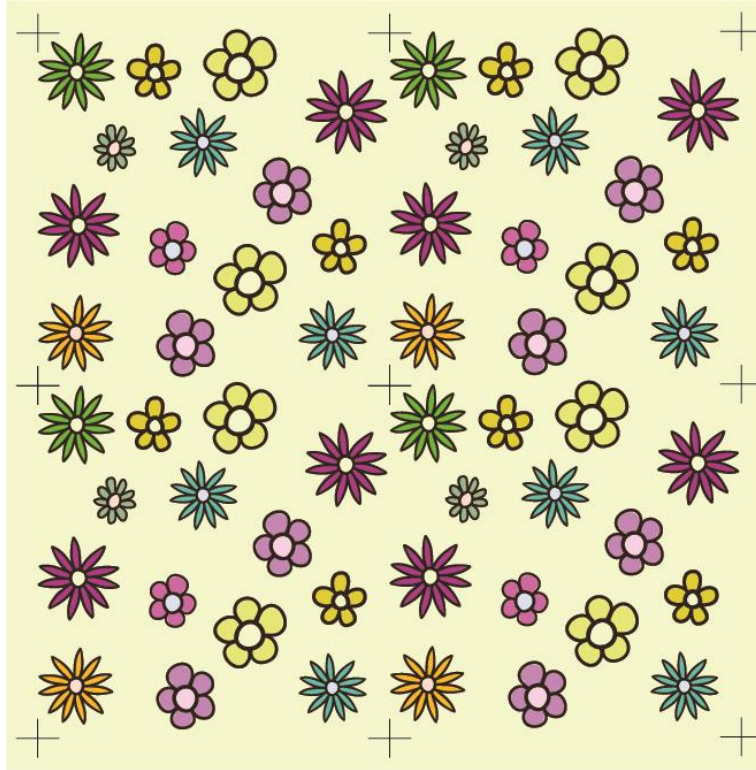
Kullandığınız programda yapılacak baskının büyüklüğünde yeni bir doküman açarak işe başlayabilirsiniz. Açılan bu dosyada önce akslar çizilir. Önce çalışma dosyasında cetvel görünür duruma getirilir. Bunun için Ctrl+R kısa yolu ya da Wiew>Show Rules komutu kullanılır. Kare seçim aracı seçili durumdayken cetvelin kenarından tutup 1-2 cm kadar çekilerek kılavuz çizgileri oluşturulur. Bu işlem hem “x” hem de “y” yönünde yapılır.

Kılavuz çizgilerindeki sıfır noktası hizasına aks çizgileri çizilir. Çizilen aks çizgisi diğer köşelere de yerleştirilmek üzere kopya edilir. Kopyalanan aks, raport alanı kadar yatay yönde ileriye doğru atılır. Bunun için de position kısmında “x” yönünde kaç cm öteleneceği belirtilir. Böylece tam raporttaki ilk iki aksın çizimi tamamlanır.

Diğer iki aksın çizimi için bu kez çizimi tamamlanan iki seçim aracıyla seçili duruma getirilir. “y” yönünde kaç cm öteleneceği pozition kısmına yazılarak “y” yönünde ötelenir. Böylece aks çizimi tamamlanmış olur.

Aks çizimi tamamlandıktan sonra motifin alan içinde homojen olarak yerleştirilmesi işlemine başlanır. Kenarlardaki yerleşimi görmek için alan içinden seçim yapılarak karşı kenarlara taşınır. Böylece kenardaki motiflerin birbirine olan yakınlık ve uzaklıkları takip edilir. Böylece motiflerin üst üste gelme sorunu önceden çözülmüş olur. Bu işlem bir anlamda kenar kontrolüdür.

Raportlama işlemi bittikten sonra deseni bilgisayar ortamında teksir ederek genel görünüm de kontrol edilebilir. Bunun için çalıştığımız dosyanın sayfa ölçülerine ilave yapmamız gereklidir. Sayfa ölçüleri, raport ölçülerinden istenildiği kadar büyütülür. Sadece raport alanı seçili duruma getirilir. Yatayda ve dikeyde çoğaltılması gerektiği kadar çoğaltılır. Deseni çoğaltırken aksların üst üste gelerek çakışmasına dikkat ediniz. Yatay ve dikey çoğaltma işleminde aksların üst üste gelmesine dikkat etmelisiniz (Şekil 1.3). Çoğaltma işlemi tamamlandıktan sonra akslar silinir.

Resim 1.3: Düz (tam) raport sistemine göre desen uygulama

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda deseni düz (tam) raport sistemine göre çizme ile ilgili bilgi ve beceriye sahibi olacaksınız.

Kullanılacak araç ve gereçler: Bilgisayar, tarayıcı, grafik tasarım programları, kâğıt, kalem, cetvel, gönye

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Deseni çiziniz.	➤ Deseniniz bir motif olabileceği gibi bir firmanın ya da kurumun amblem ya da logosu da olabilir.
➤ Aksları takip ederek deseni kaydırınız.	➤ Kaydırma işleminden sonra aksların üst üste oturduğuna emin olunuz.
➤ Desene göre motif ekleyiniz, çıkarınız veya tamamlayınız.	➤ Desenin bütünlüğünü bozmayacak şekilde motiflerle oynayınız.
➤ Deseni bilgisayarda çizip renklendiriniz.	➤ Deseni tarayıcıda tarayarak bilgisayara aktarınız ve yukarıda yapılan işlemleri tekrar ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

UYGULAMALI TEST

Bir ürünün amblem/logosunu kullanarak motif oluşturunuz. Oluşturduğunuz bu motifi ürünün ambalajlanmasında kullanılacak ambalaj kâğıdı tasarımı için tam raport tekniğini kullanarak tasarımı tamamlayınız.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Deseni çizdiniz mi?		
2. Aks yerlerini belirlediniz mi?		
3. Deseni düz (tam) raport sistemine göre kaydirdiniz mi?		
4. Deseni bilgisayarda çizdiniz mi?		
5. Deseni renklendirdiniz mi?		
6. Desenin akslarını bilgisayarda yerleştirdiniz mi?		
7. Çalışmayı tamamlarken zamanı iyi kullandınız mı?		
8. Çalışmayı teslim ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Deseni yarım (soter) raport sistemine göre çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

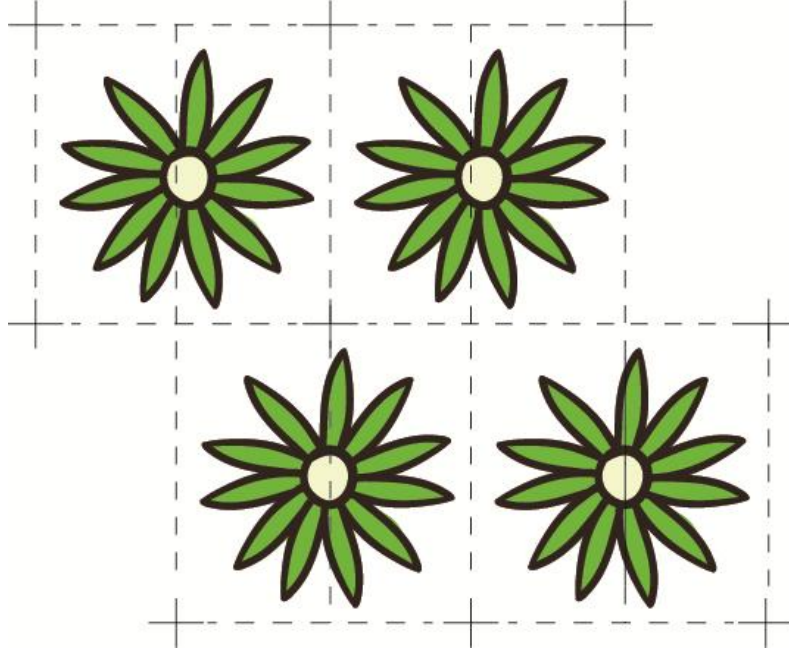
- Üzeri baskılı farklı sektörlere ait ambalaj kâğıtları toplayınız.
- Raportlarına göre desenleri ayırınız.
- Topladığınız ambalaj kâğıtların bir tanesinin üzerindeki desenlerden birinin kopyasını çıkartınız.
- Çıkarttığınız kopyayı bilgisayar ortamına aktarınız.

2. DESENİ YARIM (SOTER) RAPORT SİSTEMİNE GÖRE ÇİZME

2.1. Yarım (Soter) Raport Sistemi ve Özellikleri

Birim raport karesinin bir yöne doğru 1/2 oranında, diğer yöne doğru ise dik açı yapacak şekilde sıralanması ile oluşan raport sistemidir. Bir raport karesi altı akstan meydana gelir. Düz raporttaki gibi dört köşe aksı, buna ilave olarak da tam ortada iki aks daha vardır yani desen bir yönde düz raport sistemine uygun giderken diğer yönde 1/2 kayarak kumaş üzerine yerleşir. Kayma birim raportun sağına ya da soluna doğru olabilir.

Genellikle büyük hacimli desenlerde uygulanır. İşletmelerde sıkça tercih edilen raportlama tekniklerinden biridir. Bu raport sistemi motif tekrarının daha aralıklı sıralanmasını sağlar.

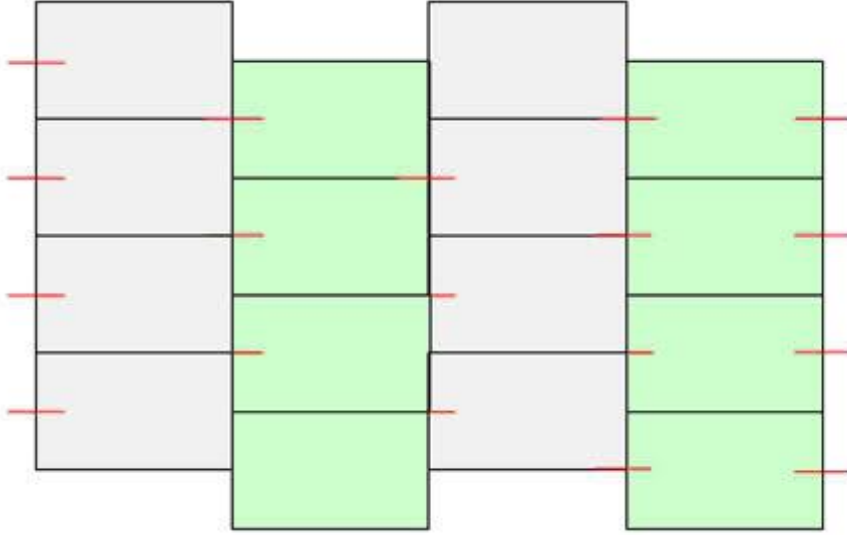
Şekil 2.1: Yarım (soter) raport düzeni

2.2. Yarım (Soter) Raport Sistemine Göre Desen Uygulaması

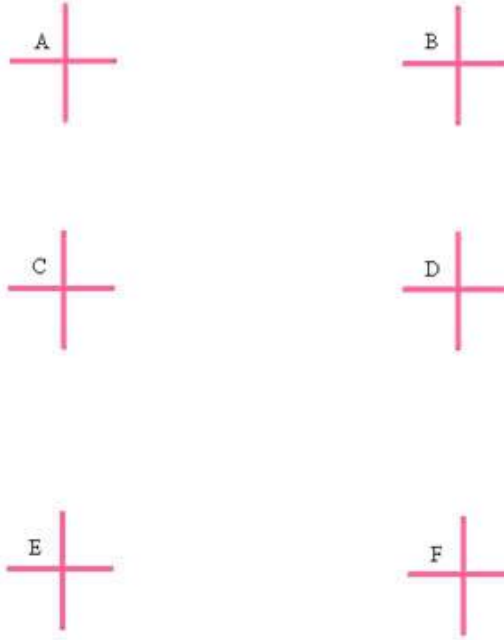
Yarım (soter) raport sistemine göre desen şu şekilde uygulanır:

- Birim raport ölçüleri belirlenir.
- Milimetrik kâğıt yardımıyla raport karesi dört aks olarak çizilir.

Daha sonra raportun tam ortasından karşılıklı iki aks daha alınır. Toplamda altı adet aks alınmış olur. Önce karşılıklı kenarlardaki akslar üst üste getirilerek kontrol edilir (A, B aksları ile E, F aksları üst üste getirilir.). Daha sonra desen bir yönde 1/2 oranında kayarak ilerleyeceğinden çapraz akslar üst üste getirilir. (A, C ile D, F – B, D ile C, E aksları üst üste getirilir.). Akslar oturtulurken dikkat edilmelidir. Yapılacak bir hata desende kaymalara neden olacaktır. (Şekil 2.3)

Şekil 2.2: Yarım raportta desen düzeni

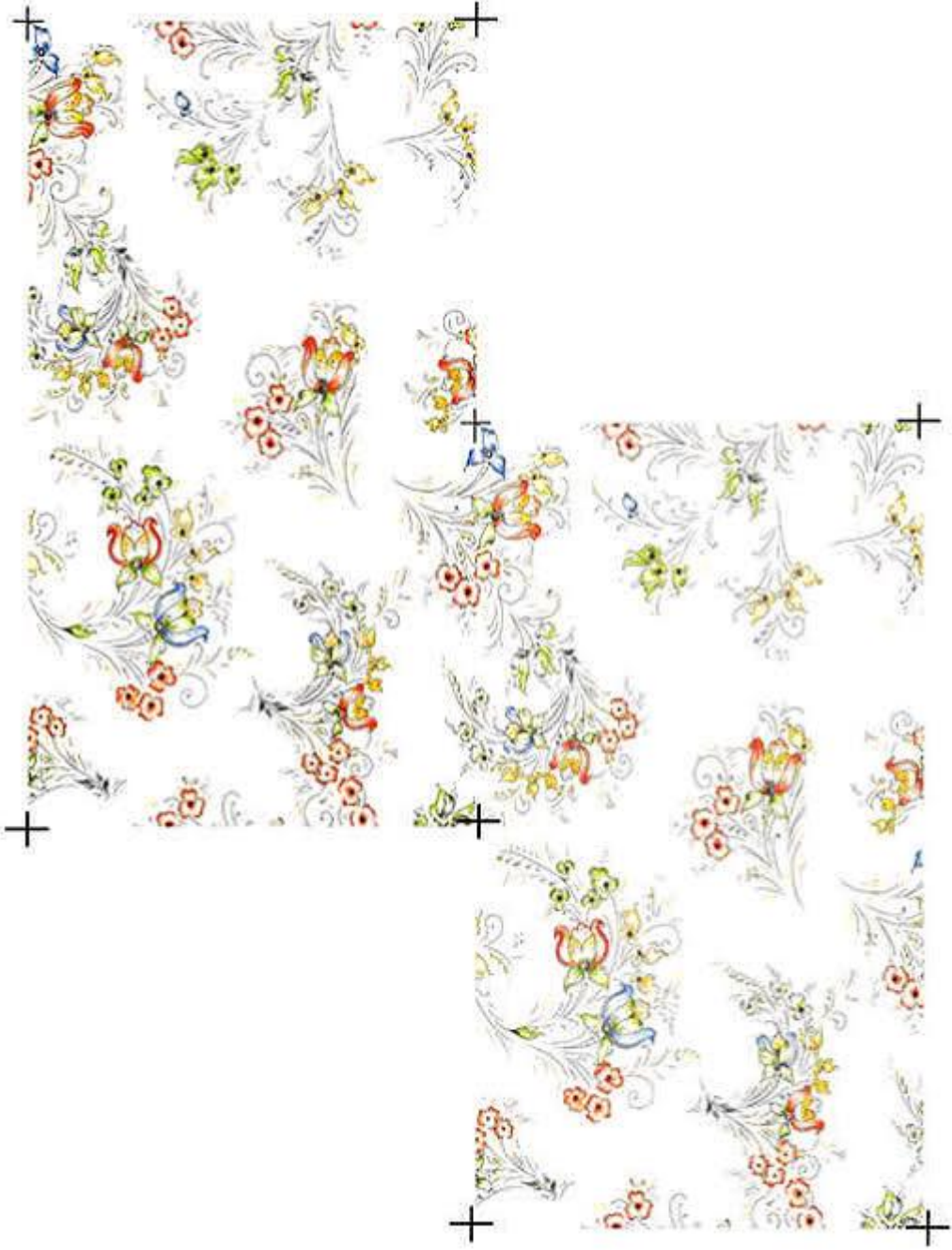
Şekil 2.3: Yarım raportta aks düzeni

Yarım (soter) raportlamada Őu hususlara dikkat edilmelidir:

- Desende raport dıŐına taŐan motiflerde dŐzenlemeler yapılır. Bu dŐzenleme sırasında desenin karakterini bozmadan ilave motifler kullanılabildiği gibi çıkarmalar da yapılabilir (Hazır bir desen raportlanacak ise aynı dŐzenlemeler o desen için de yapılır.).
- Bu dŐzenleme yapılırken desenin genel yapısını bozmamaya dikkat edilmelidir. Yanlardan taŐan motifler raport tekrarında enine doğru 1/2 oranında kayma olacağı dikkate alınarak doğru kŐŐeye taŐınmalıdır. A ile C aksları yanından taŐan motif D ile F aksları arasına birine dik taŐınacaĐı unutulmamalıdır. TŐm bu iŐlemlerden sonra birim raport hazır duruma getirilir.

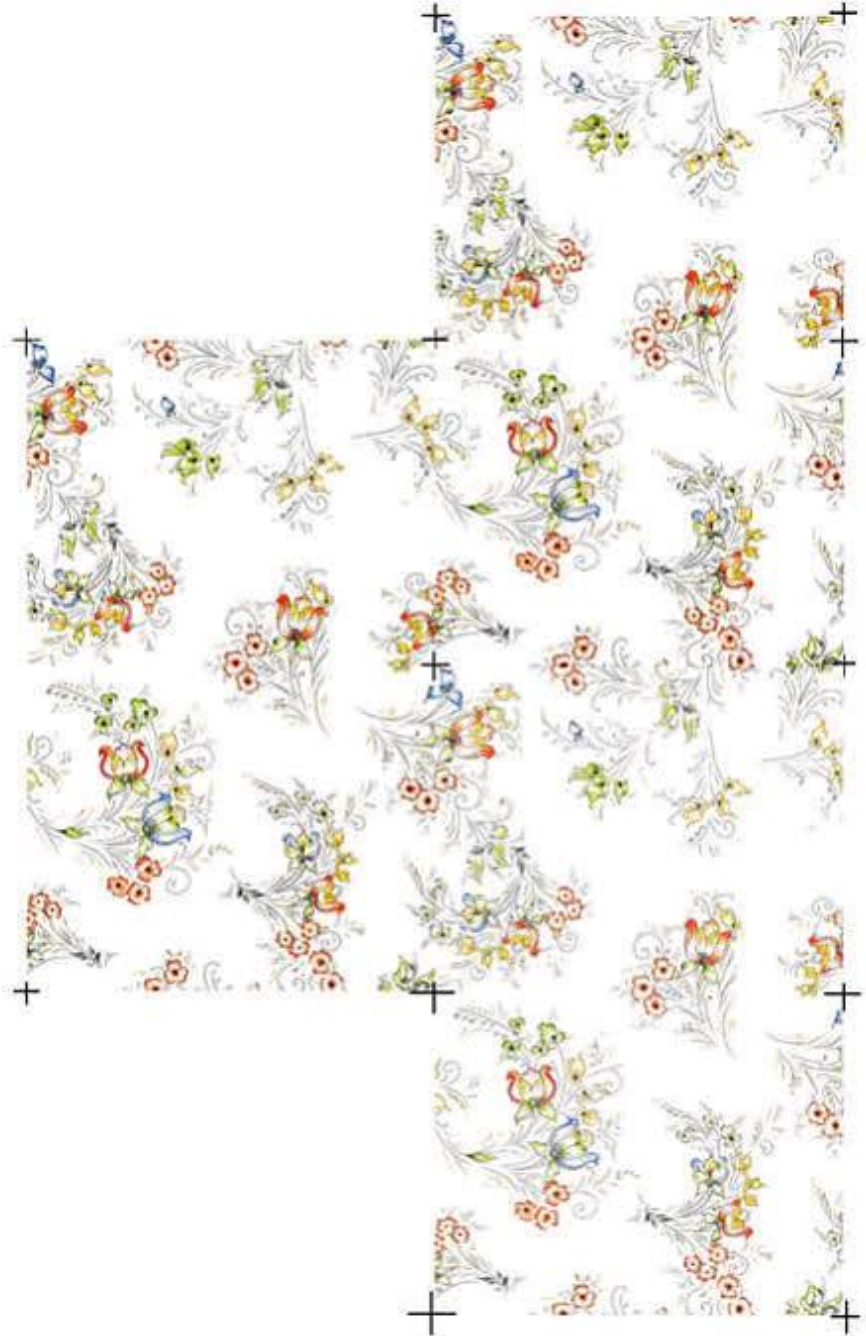

Şekil 2.4: Birim raportu hazırlanmış yarım raport desen

Şekil 2.5: Birim raportun 1/2 oranında kaydırılması

Yarım raport çoğaltılırken birim raport 1/2 oranında kaydırılır. Boyuna doğru yapılan tekrarlarda ise tam raport uygulaması yapılır. Raport yana ve üste doğru istenildiği kadar ilavelerle çoğaltılır.

Şekil 2.6: Birim raportun üste doğru çoğaltılması

Şekil 2.7: Birim raportun çoğaltılmış görüntüsü

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda yarım (soter) raportlamayı öğreneceksiniz.

Kullanılacak araç ve gereçler: Farklı motifler, bilgisayar, tarayıcı, grafik programları, kâğıt, kalem, cetvel, gönye

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Deseni çiziniz.	➤ Deseniniz bir motif olabileceği gibi bir firmanın ya da kurumun logosu da olabilir.
➤ Aksları takip ederek deseni kaydırınız.	➤ Kaydırma işleminden sonra aksların üst üste oturduğuna emin olunuz.
➤ Desene göre motif ekleyiniz, çıkarınız veya tamamlayınız.	➤ Desenin bütünlüğünü bozmayacak şekilde motiflerle oynayınız.
➤ Deseni bilgisayarda çizip renklendiriniz.	➤ Deseni tarayıcıda tarayarak bilgisayara aktarınız ve yukarıda yapılan işlemleri tekrar ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

UYGULAMALI TEST

Bir ürünün amblem/logosunu kullanarak motif oluşturunuz. Oluşturduğunuz bu motifi ürünün ambalajlanmasında kullanılacak ambalaj kâğıdı tasarımı için yarım (soter) raport tekniğini kullanarak tasarımı tamamlayınız.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Deseni çizdiniz mi?		
2. Aks yerlerini belirlediniz mi?		
3. Deseni yarım (soter) raport sistemine göre kaydirdiniz mi?		
4. Deseni bilgisayarda çizdiniz mi?		
5. Deseni renklendirdiniz mi?		
6. Desenin akslarını bilgisayarda yerleştirdiniz mi?		
7. Çalışmayı tamamlarken zamanı iyi kullandınız mı?		
8. Çalışmayı teslim ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Modül sonunda kazandığınız yeterliği aşağıdaki uygulamayı yaparak değerlendiriniz.

Bir ürünün amblem/logosunu kullanarak motif oluşturunuz. Oluşturduğunuz bu motifi ürünün ambalajlanmasında kullanılacak ambalaj kâğıdı tasarımı için tam raport tekniğini kullanarak tasarımı tamamlayınız.

Bu modül kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadığınız beceriler için **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Deseni çizdiniz mi?		
2. Aks yerlerini belirlediniz mi?		
3. Deseni düz (tam) raport sistemine göre kaydirdiniz mi?		
4. Deseni bilgisayarda çizdiniz mi?		
5. Deseni renklendirdiniz mi?		
6. Desenin akslarını bilgisayarda yerleştirdiniz mi?		
7. Çalışmayı tamamlarken zamanı iyi kullandınız mı?		
8. Çalışmayı teslim ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

KAYNAKÇA

- GÜL, Emine, **Baskı Teknolojisi Temel Ders Kitabı**, Milli Eđt. Yay., Ankara, 2002.